

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)
T.a.v. mevrouw drs. K.H. Ollongren
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

Datum: 28 mei 2020

Betreft: Nieuwe verdeling gemeentefonds

Geachte mevrouw Ollongren,

Nu de coronacrisis in rustiger vaarwater verkeert, vragen wij u met deze brief aandacht voor de positie en financiële situatie van middelgrote gemeenten. Op 26 februari 2020 heeft u bericht dat de ingangsdatum van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds wordt uitgesteld tot 1 januari 2022. Deze extra tijd is nodig om te komen tot een verdiepingsslag van de concept-verdeelmodellen van het klassieke domein. Als M50-gemeenten¹ zijn wij blij met uw beslissing tot nader onderzoek. We maken ons namelijk veel zorgen over onze positie als middelgrote gemeenten. Met het nieuwe verdeelmodel ontstaat er een situatie van forse aansluitverschillen en een verschuiving van middelen naar de grote steden en de randstad. Dit rijmt niet met de kosten en de opgaven waar wij als middelgrote gemeenten voor staan.

M50, het landelijk netwerk voor middelgrote gemeenten

In het landelijk M50-netwerk bundelen ruim 40 middelgrote gemeenten, met elk tussen de 30.000 en 80.000 inwoners, hun krachten. In onze [strategische agenda](#) 'Samen waarde creëren' staat beschreven hoe we hier aan werken. M50-gemeenten hebben veel overeenkomsten én zijn zeer divers. Waar middelgrote gemeenten gelijk in zijn, is de schaal. Onze flexibiliteit, nabijheid, efficiency, slag- en innovatiekracht bindt ons. Gezien onze schaalgrootte zijn de lijnen kort en kunnen we dichtbij en samen met inwoners op innovatieve wijze werken aan de maatschappelijke opgaven. Aan de andere kant ervaren we ook knelpunten en stadse problematiek die horen bij grotere gemeenten. We vormen een onmisbare en belangrijke schakel in het stedelijk netwerk in Nederland. Het netwerk dat de landelijke overheid nodig heeft om haar eigen doelstellingen te realiseren.

Aanvullend onderzoek

Ten aanzien van het uit te voeren aanvullend onderzoek sluiten we ons aan bij de reactie van de VNG. Het is belangrijk dat de nieuwe modellen voor 'klassiek' en 'sociaal domein', zowel inhoudelijk als financieel, aansluiten bij de opgaven waar we als gemeenten voor staan. De afgelopen periode hebben veel van onze leden al verregaande maatregelen

---

¹ Altena, Barendrecht, Barneveld, Coevorden, De Bilt, De Ronde Venen, Den Helder, Doetinchem, Dronten, Etten-Leur, Gooise Meren, Gorinchem, Heerhugowaard, Hellevoetsluis, Hoogeveen, Kampen, Kerkrade, Landgraaf, Leidschendam-Voorburg, Lochem, Meierijstad, Nieuwegein, Nijkerk, Oldambt, Oosterhout, Papendrecht, Peel en Maas, Pijnacker-Nootdorp, Ridderkerk, Rijssen-Holtten, Rijswijk, Roermond, Soest, Veenendaal, Veldhoven, Velsen, Venray, Waalwijk, Winterswijk, Woerden, Zeist.

moeten nemen om een (al dan niet) sluitende begroting in te kunnen dienen. Er is geen marge meer om wederom tekorten op te vangen.

Verder vragen we aandacht voor:

- **Stabiliteit:** Stabiliteit in het gemeentefonds is nodig om consistent gemeentelijk beleid te kunnen voeren. Deze behoefte is de afgelopen jaren al diverse keren geuit. Dit voorstel brengt naar onze mening geen stabiliteit. Wat helpt, is dat het gemeentefonds in het lopende jaar niet meer (negatief) wordt bijgesteld als het Rijk minder uitgeeft. Als dat niet kan dan zou in ieder geval de meicirculaire de laatste circulaire moeten zijn waarin de uitkeringspercentages van hetzelfde kalenderjaar worden vastgesteld.
- **Omvang gemeentefonds:** Eén van de voornaamste knelpunten in de financiële verhouding is het feit dat de uitkeringen die gemeenten ontvangen niet toereikend zijn. De afgelopen jaren zijn er diverse kortingen doorgevoerd waaronder bijvoorbeeld de korting op de drie transities, re-integratie, huishoudelijke hulp, onderwijshuisvesting en de opschalingskorting. Deze kortingen lopen de komende jaren op tot 4,6 miljard euro in 2025. De onderbouwing van bijvoorbeeld de opschalingskorting was dat de beoogde opschaling van gemeenten tot besparing zou leiden. Deze opschaling is echter nooit doorgevoerd maar de korting wel. Wij vragen u met klem deze kortingen ongedaan te maken.
- **Omvang herverdelingseffecten beperken:** Wij stellen voor om de omvang van de herverdelingseffecten per jaar te beperken en bijvoorbeeld uit te gaan van een lager bedrag per inwoner, namelijk € 15 in plaats van € 25 per inwoner.
- **Duidelijkheid:** Wij vinden het belangrijk dat er spoedig voortgang in dit proces wordt geboekt. Wij verzoeken u om in ieder geval in de decembercirculaire duidelijkheid te bieden zodat de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds begin 2022 gerealiseerd kan worden.
- **Herziening uitkeringsstelsel:** Voor een betere aansluiting wordt er een zogenaamde Uitkering Gezamenlijke Opgaven (UGO) geïntroduceerd. Een goede ontwikkeling. Wel vragen we aandacht voor een mogelijk negatief effect. Dit soort uitkeringen gaat namelijk vaak samen met een gevraagde cofinanciering vanuit gemeenten zelf. Financiële ruimte die er na de herverdeling niet meer is waardoor gemeenten niet in staat zijn om hierin te participeren. De M50-gemeenten sluiten aan bij de kritische opmerkingen die de VNG heeft gemaakt in de consultatie wetswijziging Financiële Verhoudingswet.
- **Heldere kaders:** Bij de herziening wordt de rol van uw ministerie als bewaker van het hanteren van de juiste uitkeringsmechanismen teruggedrongen (AU, DU UGO, specifieke uitkeringen). Ook is nog onduidelijk wat de rol van de gemeenten hierin is. Er komt een trend op gang die ten koste gaat van de bestedingsvrijheid van gemeenten en wat kan leiden tot een toename van administratieve lasten. Wij vinden het belangrijk om op dit vlak te komen tot heldere kaders alvorens deze herziening wordt doorgevoerd.
- **Ruimte voor lokaal maatwerk:** Voor sommige taken/opgaven krijgen centrumgemeenten vanuit het Rijk de financiële middelen om het uit te voeren. Regio's en samenwerkingsverbanden zijn echter soms meer fluïde. Ruimte voor

meer lokaal maatwerk waarbij middelgrote gemeenten zelf kunnen kiezen in welk regionaal samenwerkingsverband zij opereren, is gewenst.

Wat kunnen we voor elkaar betekenen

Als M50-gemeenten willen we graag met u samenwerken in het realiseren van een goed vervolg- en onderzoeksproces. Graag blijven we dan ook betrokken en nemen we deel in aanvullende (digitale) overleggen die voor het vervolg worden georganiseerd. U kunt uw reactie versturen naar ons postadres: Postbus 513, 3700 AM te Zeist.

Hoogachtend,
Namens de M50 gemeenten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.J.L.M. Janssen', enclosed within a large, horizontal oval shape.

drs. J.J.L.M. Janssen
Burgemeester gemeente Zeist

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A.M.P. Kleijngeld', with a long, thin horizontal line extending to the right below the signature.

drs. A.M.P. Kleijngeld
Burgemeester gemeente Waalwijk